

Aihe: Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaihe (energia ja maisemat),
luonnos
Lausuja: Suomen uusiutuvat ry

Yleisesti

Suomen uusiutuvat ry (ent. Suomen Tuulivoimayhdistys ry) kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 2. vaiheen (energia ja maisemat) luonnoksesta julkisen kuulemisen yhteydessä.

Suomen uusiutuvat ry pitää erittäin tärkeänä, että maakuntakaavat laaditaan mahdollistavana ja niissä osoitetaan runsaasti alueita uusiutuvan energian tuotantoa varten. On olennaista ymmärtää, että tuuli- ja aurinkovoimahankekehityksen yksityiskohtainen ja tarkempi valmistelu sekä harkinta tapahtuu kuntatason kaavoituksessa ja siihen liittyvissä ympäristöselvityksissä sekä ympäristövaikutusten arvioinnin (YVA) selvityksissä, jos hankkeiden kokoluokan takia YVA-selvitystä edellytetään. Lisäksi on huomioitava, että hankekehityksessä huomioidaan aina vaikutukset asutukseen ja luontoon erittäin tarkkaan. Toisin sanoen tarkemmalle suunnittelulle ja selvityksille pitää antaa tilaa hankkeiden edetessä kunnan kaavoituksessa ja mahdollisessa YVA-menettelyssä.

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaluonnoksesta voimme myönteisesti todeta, että tuulivoima-alueet on otettu selvityksissä huomioon laajoina, Sen ansiosta alueiden tarkempi raja-
aus voi muotoutua seuraavissa kaavavaiheissa tehtävien yksityiskohtaisempien hankekohtaisten selvitysten pohjalta, mikä osoittaa kaavavalmistelulta vahvaa ymmärrystä uusiutuvan energian kaavoituksesta. Kun tavoitteena on tuoda esiin Pohjois-Karjalan tuulivoimapotentiaalia, niin on ollut viisasta laatia maakuntakaavasta mahdollistava.

Uusiutuvan energian alalla on täysin tiedossa, että maakuntakaavan laatiminen kestää pitkään. Sen takia hankkeiden kehitys aloitetaan ajoissa jo maakuntakaavaprosessin aikana, jo käsillä olevasta kaavaluonnoksesta alkaen. Avoimuuden hengessä paikallinen hankekehitys tekee uusiutuvan energian suunnittelun ja rakentamisen näkyvämmäksi, ja samalla se antaa kotimaisen energia-alan yhtiöille mahdollisuuden

toteuttaa hankekehitystä pitkäjänteisesti luottaen siihen näkymään, jonka maakuntakaavoitus osaltaan osoittaa.

Tasapuolisuuden nimissä Suomen uusiutuvat ry ei yksilöi hankkeita nimeltä eikä korosta tietyn kunnan alueella olevia hankkeita. Sen sijaan haluamme tuoda esiin ja muistuttaa, miksi maakuntakaavan suunnittelussa on viisasta laajemmin huomioida uusiutuvan energian vaikutukset Suomen kokonaisturvallisuuteen ja maakunnan sekä sijaintikunnan elinvoimaan.

Petteri Orpon hallituksen ohjelma pitää sisällään omat kirjauksensa itäisen Suomen tuulivoiman edistämisestä. Kesäkuussa 2024 julkaistu puolustusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön raportti ei niin sanotusti avannut kaikkia portteja ja esteitä, mutta edistystä aiheessa voidaan todeta tapahtuneen. Raportin ansio on, että se toteaa tuulivoimarakentamisen olevan itäisessä Suomessa mahdollista, ja että teknisiä ratkaisuja löytyy aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseksi. Kannustamme myös Pohjois-Karjalan liittoa olemaan aktiivinen edelleen aiheessa, kun asiassa edetään kompensatiolain edistämiseen asti.

Yleisten näkemysten päätteeksi muistutettakoon vielä, että uusiutuvan energian tuotanto on aina paikallista liiketoimintaa ja elinkeinonharjoittamista. Siksikin paikalliselle tarkemmalle selvitykselle kuntatason suunnittelussa pitää antaa tilaa kuten kaavaluonnos nyt tekee. Se osoittaa ymmärryksen ja arvostuksen paikallisille toimijoille, joiden mahdollisuuksia toteuttaa uusiutuvan energian tuotantoa omistamallaan maallaan ei kannata kategorisesti rajoittaa, vaan löytää siihen tasapainoiset ja mahdollistavat ratkaisut, mikä tuo maakuntaan elinvoimaa vahvistavia investointeja, jotka synnyttävät uutta liiketoimintaa ja yritysten hankintaketjuja.

Sähkön siirtoverkot ja uusiutuvan energian rakentamisen edellytykset

Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 2. vaiheen kaavaluonnos tunnistaa realistisesti sen tosiasian, että sähkönsiirron kantaverkkoa pitää maakunnan alueella tuntuvasti vahvistaa, kun uusiutuvan energian tuotantoa maakunnassa tavoitteellisesti halutaan merkittävästi kasvattaa. Tämä maakuntakaavaprosessi sellaisenaan jo edistää kantaverkon vahvistumista, sillä kantaverkkoyhtiö Fingrid seuraa tarkasti, minne hankkeita mahdollisesti aletaan suunnitella. Tekninen tosiasia on, että miljardiluokan investointina kantaverkko tarvitsee rakentuakseen sähköntuotantoalueita sekä suuren käytön pisteitä, joita Pohjois-Karjalassa edustavat muun muassa kaavaluonnoksessa mainittu vedyntuotanto.

Suunnitteluperiaatteista yleisemmin

Maakuntakaavaluonnoksessa on todettu periaatteita, joihin vedoten luonnoksesta on poistettu alueita, jotka oli katsottu heikosti soveltuvan tuulivoimarakentamiseen. Sellaisia olivat mm. pääasiassa suo- ja turvetuotantoalueille rajatut alueet.

On syytä todeta, että turvetuotantoalueet voivat soveltua tuulivoima-alueeksi erittäin hyvin, riippuen jäännösturpeen määrästä. Turvetuotantoalueiden säilyttäminen osana maakuntakaavan tuulivoima-alueita mahdollistaa myös paremmin hankkeet, joissa tuuli- ja aurinkovoimaa tuotetaan samanaikaisesti samalla alueella niin sanottuna hybridihankkeena. Turvetuotantoalueilla on myös usein tuulivoimarakentamisen kannalta hyviä ominaisuuksia, kuten valmis kantava tieverkosto. Tuulivoima-alueita rajattaessa ei siis tulisi systemaattisesti poistaa turvetuotantoalueita näistä sillä oletuksella, että turvetuotantoalueet soveltuisivat heikosti tuulivoiman rakentamiselle. Hankeyhtiöt tekevät omat selvityksensä hankkeiden teknisestä toteutettavuudesta, kustannustehokkuudesta sekä ympäristövaikutuksista ja niiden mukaan käynnistävät hankesuunnittelun tietyllä alueella.

Vihreän siirtymän sosiaalisen kestävyuden, oikeudenmukaisen siirtymän ja paikallisen hyväksyttävyyden kannalta on parempi, että uusiutuvan energian mahdollistamat uudet elinkeinoharjoittamisen muodot tulevat tarjolle ja lähelle aiempaa yritystoimintaa. Parhaimmillaan se edistää uusiutuvan energian edistymisen vauhtia, kun jo olemassa olevat yritykset kehittävät toimintaansa energiamurroksen edetessä.

Tuulivoima ja villieläimet

Tuulivoimahankkeissa toteutetaan aina merkittävää yhteensovittamista eikä vähiten tuulipuiston sovittamisessa yhteen sijaintiympäristönsä luonnon kanssa.

Tässäkin aiheessa vaikutukset eläimiin tulee maakuntakaavan sijaan ratkaista hankekohtaisesti yksityiskohtaisemman suunnittelun keinoin, koska sitä joka tapauksessa toteutetaan kunnan oman kaavaprosessin ja tarkan hankekehityksen kohdalla. Maakuntakaavaa yksityiskohtaisemmassa kuntatason kaavoituksessa voidaan tarkemmin huomioida tuulivoiman ja suojeltavien lajien yhteensovittaminen.

Esimerkiksi voidaan nostaa maakotka, jonka yhteensovittamisohjeistukset ovat herättäneet keskustelua uusiutuvan energian alalle ja viranomaispiireissä. Tarkemmin kyse on ”Suomeen suunniteltavan tuulivoimatuotannon mahdolliset yhteisvaikutukset maakotkaan ja lajin huomiointi maakuntakaavoituksessa” -selvitysluonnoksesta.

Ympäristöministeriön ilmoituksen mukaan selvitysluonnosta ei työstetä julkaisuksi, eikä kyseisen luonnoksen pohjalta tule tehdä viranomaispäätöksiä.

Selvennyksenä maakotkan kohdalla on todettava, että vallitsevana käytäntönä on ollut jättää kahden kilometrin vyöhyke maakotkan pesien ja tuulivoimaloiden välille. Käytäntö on ollut toimiva, eikä törmäyksiä maakotkan ja tuulivoimaloiden välillä juuri ole tiedossa. Maakotkan kanta on ollut vakaassa kasvussa samaan aikaan, kun tuulivoimaa on rakennettu runsaasti samoille seuduille, joissa maakotkia pesii.

Lisäksi tuulivoimayhtiöillä on mahdollisuus hyödyntää haaskaruokintaa maakotkakantojen vahvistamiseksi ja ohjaamiseksi pois tuulivoimaloiden luota. Suomessa on myös hyviä kokemuksia lintututkan käytöstä, jota hyödyntäen tuulivoimaloita voidaan tarvittaessa jopa pysäyttää, mikäli tiettyntyyppinen lintu lähestyy voimalaa. Useita keinoja yhteensovittaa maakotka ja tuulivoima löytyy, mille on vain annettava mahdollisuus hankkeiden tarkemmassa suunnittelussa.

Maakuntakaavaluonnos ja aurinkovoima

Suomen uusiutuvat ry teki vuosikokouksessaan 18.4.2024 päätöksen toimintansa uudistamisesta koskemaan laajemmin uusiutuvaa energiaa ja varsinkin nyt uudistuksen alkuvaiheessa aurinkovoimaa teollisessa kokoluokassa. Siksi järjestöllemme on luontevaa ja täysin toimintamme mukaista, että käsittelemme maakuntakaavalausunnossamme myös aurinkovoimaa.

Pohjois-Karjalan maakuntakaavan uudistuksen yhteydessä on nyt tunnistettu ensimmäistä kertaa aurinkovoiman nousu Suomessa. Aurinkovoima täydentää kotimaisen uusiutuvan energian palettia ja osaltaan tasapainottaa tuotantoa, kun kesällä paistaa parhaiten ja talvella tuulee eniten. Kaavaluonnoksessa viisaasti todetaan, että varsinaisten aurinkovoima-alueiden esittäminen maakuntakaavassa voi kuitenkin olla monella tapaa haastavaa eikä potentiaalisten alueiden osoittaminen maakuntakaavassa välttämättä ole järkevää. Olemme asiasta samaa mieltä.

Maakuntakaavaluonnoksen tapa silti rajoittaa aurinkovoiman sijoittamista kategorisella suunnittelumääräyksellä toistaa tapaa, joka ei mahdollista paikallista energiantuotantoa ja myös rajoittaa pohjoiskarjalaista maa- ja metsätaloutta sekä maanomistajien oikeuksia.

Teollisen mittaluokan aurinkovoimaloiden sijoittumista ei tulisi ohjata sitovasti maakuntakaavalla. Aurinkovoimalla on harvoin, jos koskaan seudullisia vaikutuksia,

joita olisi tarpeen maakuntakaavalla ohjata. Tästä syystä aurinkovoimaa ei ole syytä ohjata maakuntakaavalla. Maakuntakaavoituksen tulisi olla mahdollisimman yleispiirteistä, ja lähtökohtaisesti vain keskeisimmän infran tulisi olla oikeusvaikutteisuuden piirissä.

Paikallisesta hankkeesta tehdyt paikalliset vaikutusten arvioinnit ja selvitykset tarvitaan perusteluiksi hanketta varten jatkossakin. Aurinkovoimalan maisemavaikutukset ovat verrattain paikallisia. Ylipäätään huomioitavia seudullisia tekijöitä aurinkovoimaloissa on verrattain vähän.

Teollisen kokoluokan aurinkovoimaa ei tule tässä vaiheessa säädellä maakuntakaavoituksella. Erityisen tärkeää on, ettei käytöstä poistuneita turvetuotantoalueita suljeta pois aurinkovoiman tuotannolta. Myös sen arvioiminen, voiko aurinkovoimaa rakentaa metsään, tulee ratkaista kuntatason kaavoituksella ja vaikutusten arvioinneilla, joissa puntaroidaan mm. hankkeen vaikutus hiilinieluihin sekä biodiversiteettiin.

Kunnioittaen,
edunvalvontajohtaja Matias Ollila
Suomen Tuulivoimayhdistys ry